

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / IYUL / 7-SON,
II-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
II-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

GERMANIYA VA XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONNING YASHIL EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	12
To'xliyeva Gulrux Dovron qizi	
Djurayeva Rano Abdullayevna	
TASHKILOT MUVAFFAQIYATIDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA KUCHLI JAMOANING O'RNI	24
Abdullayeva Dinora Abduali qizi	
YASHIL ISH O'RINLARINING IQTISODIY AHAMIYATI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SOHASIDA YASHIL ISH O'RINLARI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI	28
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Atoyev Navro'zbek Rinatovich	
YO'L XO'JALIGI SOHASINI MOLIYALASHTIRISH HAMDA YO'L AKTIVLARINI BOSHQARISHDA XALQARO TAJRIBA	35
Shikirov Feruz Boxodirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSİYALASH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI QIYOSIY TAHLILI	39
Jo'rayeva Moxinur Axmadjon qizi	
HUDUDLARNING QIYOSIY USTUNLIK LARI ASOSIDA YUQORI DAROMADLI ISH O'RINLARINI YARATISH: "HUDUD-IXTISOSLASHUV-KASB-ISB BERUVCHI-DAROMAD" MODEL I	49
Abdumukhtarov Anvarjon Akramjonovich	
QURILISH XIZMATLARI KO'RSATUVCHI KORXONALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI SHAKLLANTIRISH SSENARIYLARI	55
Mamadiyev Ahmad Ulashovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING SOLIQ-BYUDJET MEXANIZMLARI	62
Shokirova Dildora Shoyim qizi	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL YO'LLARI TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA YO'L QURILISHI XIZMAT KO'RSATISHINI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TAHLILI	66
Qurbonov Sharofiddin Xurramovich	
ONLAYN VA SKORING TIZIM LARI ORQALI BERILADIGAN TEZKOR KREDITLARNI SUG'URTALASHDAGI YANGI TENDENSIYALAR	73
Yusupov Ruslan Muxtarovich	
ASSESSMENT MODEL FOR THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC SERVICE TRANSFORMATION IN THE DIGITAL ECONOMY	81
An Kwangmin	
BIRLIK DOIRADA ANALITIK FUNKSIYALAR UCHUN YUQORI TARTIBLI DIFFERENSIAL SUBKOORDINATSIYA VA SUPERORDINATSIYA XOSSALARI	87
Jabborov Nasridin Mirzoodilovich	
Sadullayeva Gulasal Ulug'bek qizi	
SOLID PROPELLANT COMPOSITION AND ITS EFFECT ON THE LAUNCH PERFORMANCE OF MODEL ROCKETS	93
Karimov Mustafo Aminboevich	
Berdiyev Usmon Tolib o'g'li	
BANKLAR ORQALI KORXONALARNING INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI	97
Gafurova Dilshoda Farxotovna	

ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTION PRACTICES ACROSS ECONOMIC SECTORS	102
Tolqin Imomqulov	
Ulugbek Turaqulov	
INNOVATION MECHANISMS ASOSIDA O'ZBEKISTONDA MIGRATSIYA JARAYONLARINI SAMARALI BOSHQARISH	105
Yoqubjon Toxirov	
O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIY TAHLILI	109
Muxtarov Botir Abdusattarovich	
СТРУКТУРА ФОРМИРОВАНИЯ СТОИМОСТИ В ТЕКСТИЛЬНОЙ И ШВЕЙНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА: СДВИГ ЭКСПОРТНОЙ СТРУКТУРЫ ОТ ПРЯЖИ К ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ	114
Муниса Турдибаева	
OILAVIY KORXONALARNI BOSHQARISHDA ULARNING IQTISODIY MEKANIZMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN FOYDALANISH TAHLILI	124
Sultonov Bobirmirzo Mavlonjon o'g'li	
QURILISH MATERIALLARINI ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALARDA ISHLAB CHIQUV HAJMINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	133
Toshpulatov Asronbek Mutalibovich	
KICHIK BIZNES SOHASIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING XORIJIY TAJRIBASI	139
Bolliyev Shamsiddin Tursunmamatovich	
O'QUV MARKAZLARI MISOLIDA ZAMONAVIY VA AN'ANAVIY MARKETINGNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	143
Dilshodjon Khikmatov	
РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ФАКТОРА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ ЧЕРЕЗ ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ	151
Тожихонов Жавохир Алимджанович	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	157
Dadaboyeva Marg'uba Mamasoliyevna	
HUDUDIY SANOAT RIVOJI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY VOSITALARI HAMDA KORXONA MEKANIZMINI BAHOLASH USLUBIYOTI	164
Yusupova Nigina Djurayevna	
O'ZBEKISTONDA BOJXONA TO'LOVLARINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI FISKAL AHAMIYATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	169
Fayzullayev Farrux Sharofovich	
АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УЧАСТИЯ БАНКОВ В ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТАХ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	178
Юлдашева Шохсанам Дилмуродовна	
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ЛОГИСТИКЕ (SMART LOGISTICS)	182
Мурадов Бахром Акрамжанович	
Машарипов Масуд Нуможонович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ КАК ДРАЙВЕР ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ТРАНСФЕРА: ВЛИЯНИЕ НА ЭКСПОРТНУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	187
Тураева Сурия Тельмановна	
Мерзайтова Хилола Наби кизи	
TURIZM SALONIYATINI RIVOJLANTIRISHDA BOJXONA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	198
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	

TIJORAT BANKLARIDA RISKKA YO'NALTIRILGAN ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISHNING XALQARO STANDARTLAR BILAN INTEGRATSIYALASHGAN ALGORITMI	203
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
MOLIYAVIY INVESTITSIYALARNING QADRSIZLANISHINI KUTILAYOTGAN KREDIT ZARARLARI (ECL) MODEL ASOSIDA HISOBGA OLISH METODIKASI	210
Jumamurodov To'libay Yeldashbayevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR QADRSIZLANISHIDAN KO'RILGAN ZARARLARNI TAN OLISH, TAQSIMLASH VA QAYTA TIKLASH OPERATSIYALARINING HISOB TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH	216
Fayzullayev Begzod Baxtiyor o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING OPTIMAL MODEL VA FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASH TIZIMI	222
Tojiyeva Shahlo Mahmatmurodovna	
DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATIDA «XAVF TAHLILI» TUSHUNCHASINING IQTISODIY MOHIYATI VA XAVFLARNI KOMPLEKS TASNIFLASH.....	229
G'ayimov Abdumalik Norbekovich	
DAVLAT XARIDLARI AUDITIDA MUHIMLIKNI (MATERIALLIKNI) ANIQLASH USLUBI.....	235
Rajabov Shuxrat Ismayilovich	
DAVLAT SEKTORI ICHKI AUDITIDA MUHIMLIK VA RISK DARAJALARINI ANIQLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH: BIG DATA VA MASHINAVIY O'RGANISHGA ASOSLANGAN IT-AUDIT PLATFORMASI KONSEPSIYASI.....	241
Ismatillayev Baypo'lat Xushvaqtovich	
ICHKI AUDITNING GLOBAL STANDARTLARI TALABLARINI TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIGA JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	249
Ismailov Azizbek Madaminovich	
AHOLI REAL DAROMADLARINI OSHIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI.....	258
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA SUG'URTA ISHINI YURITISH XARAJATLARI: TAHLIL VA ANALITIK HISOBNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	265
Murodov Habibullo Qodir o'g'li	
NUKUS SHAHRI MISOLIDA MAHALLALARNING DEMOGRAFIK SIG'IMI ASOSIDA LOKAL XIZMAT KO'RSATISH OBYEKTLARINI NORMATIV LOYIHALASHTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI.....	273
Bauetdinov Berdaq Zinatdin o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINING INSTITUTSIONAL MUSTAQILLIGI VA TASHKILIY SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	278
Berdiyev Sunnatullo Alikulovich	
IQTISODIY O'SISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL FISKAL SIYOSATNI RIVOJLANTIRISHNING XORIY TAJRIBASI	283
Madaminova Maftuna Baxtiyor qizi	
DAVLAT BUDJETIDA SOLIQ TUSHUMLARI O'ZGARISHINING EKONOMETRIK TADQIQOTI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	288
Suvanova Muxlisa Umar qizi	
ENERGETIKA RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY-MATEMATIK MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	292
Masharipov Aziz Axmadjanovich	
ENERGETIKA INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUD IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	297
Sadullayev Axmadjon Ikrom o'g'li	

TOVAR YETKAZIB BERISH ZANJIRINI BOJXONA NAZORATI MAQSADLARIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	303
Kilichov Nazar Bafojevich	
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	
VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY HISOBOT AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	310
Botirov Lazizbek Botirovich	
KATTA MA'LUMOTLAR ASOSIDA TURISTIK XIZMATLARGA BO'LGAN TALABNI PROGNOZLASHNING IQTISODIY-MATEMATIK MODELINI ISHLAB CHIQISH	314
Temirov Elyor Iskandarovich	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI SAMARADORLIGINING IQTISODIY MOHIYATI.....	322
Marpatov Shavkat Mavlonxonovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA AJRATILAYOTGAN BANK KREDITLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	328
Alijonov Ilyosbek Alijonovich	
THE ECONOMIC CHARACTERISTICS OF NON-PERFORMING LOANS AND THEIR IMPLICATIONS FOR BANK OPERATIONAL EFFICIENCY	334
Rustamov Jonibek Ravshanbek o'g'li	
IQTISODIY TARMOQLAR RIVOJIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION KREDITLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	341
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
TASHQI SAVDONI BOZOR NAZARIYASI ASOSIDA MINTAQANING BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI	346
Dilnoza Ochilova Ismoil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNING SINERGIK SAMARALARINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	351
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
LOGISTIK TERMINALLAR FAOLIYATINI EKSPERT BAHOLASH USULI ASOSIDA TADQIQ ETISH.....	357
Zohidov Muhriddin G'ofurjon o'g'li	
Jumayev Sherzod Bahrom o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA XIZMATLAR SOHASINING IJTIMOIIQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA HUDUDIIY TAFOVUTLAR DARAJASI.....	367
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich	
Sherzodova Diyora Sherzod qizi	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIQTISODIY OMILLARNING AHOLI FAROVONLIGIGA TA'SIRINI STATISTIK BAHOLASH	373
Maxmatqulova Hikoyat G'iyosiddin qizi	
DIGITAL NOMADS AND THE CHANGING FACE OF GLOBAL TOURISM	379
Sirojiddinova Shahrizoda Davronovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	385
Sharipov Tohir Miraximovich	
URGANCH JAMOAT TRANSPORTI YO'NALISHLARINING MURAKKABLIK DARAJASINI BAHOLASH USLUBI	390
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi	
AUDIT O'TKAZISH USLUBIYOTINI KORXONANI HAYOTIIY AYLANISH BOSQICHLARI TAHLILI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBNING MOHIYATI	395
Muydinov Erkin Djamaldinovich	

HUDUDLARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISHDA KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI	399
Raximov Jo'rabek Raximovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	405
Mahmatrayimov Shahzod	
HUDUDLAR IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH JARAYONLARIDA RAHBAR KADRLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	410
Bekchanov Davron Masharipovich	
O'ZBEKISTON TASHQI SIYOSATIDA KO'P VEKTORLILIK: XITOIY, ROSSIYA VA G'ARB O'RTASIDA MUVOZANATNI TA'MINLASH STRATEGIYASI	419
Omonova Maxliyo	
Haydarova Malika	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	423
Djalalova Durdona Dilshodbekovna	
QURILISHDAGI IQTISODIY TEJAMKORLIK ASOSIDA LEGO G'ISHT MATERIALLARINI TAHLIL QILISH	427
Askarov Xasanjon	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA YER VA SUV RESURSLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISH TAJRIBASI	432
Matkarimov Mansur	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INNOVATSION RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	439
Madrakhimov Kakhramon	
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE GLOBAL LABOR MARKET	445
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Xamrayeva Sevinch Ikromjonovna	
ROBOTLASHTIRISHNING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI: ISH O'RINLARINING QISQARISHI YOKI YANGI KASBLAR TRANSFORMATSIYASI.....	451
Usmonov Farrux Furqatovich	
Azimov Mirsaid Salimovich	
TASHQI IQTISODIY FAOLIYATDA NOTARIF CHORALARNI QO'LLASHDA XAVFNI BOSHQARISH TIZIMINING O'RNI VA AHAMIYATI	456
Muzaffarov Azimjon Ashraf o'g'li	

TASHQI IQTISODIY FAOLIYATDA NOTARIF CHORALARNI QO'LLASHDA XAVFNI BOSHQARISH TIZIMINING O'RNI VA AHAMIYATI

Muzaffarov Azimjon Ashraf o'g'li
Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi
Bojxona qo'mitasi xodimi
E-mail: azimjon7677@umail.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada tashqi iqtisodiy faoliyatni notarif tartibga solish, xususan, sertifikat va ruxsatnomalarni rasmiylashtirish jarayonlarida xavfni boshqarish tizimini joriy etishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. An'anaviy yalpi nazorat usulining kamchiliklari ko'rsatilib, tizimni xavf tahlili asosida tashkil etishning afzalliklari ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: tashqi iqtisodiy faoliyat, xavfni boshqarish tizimi, notarif tartibga solish, Jahon savdo tashkiloti, "Yagona darcha" bojxona axborot tizimi.

Аннотация. В статье анализируются теоретические и практические аспекты внедрения системы управления рисками в процессы оформления сертификатов и разрешительных документов в сфере нетарифного регулирования внешнеэкономической деятельности. Раскрыты недостатки традиционного метода сплошного контроля и научно обоснованы преимущества организации системы на основе анализа рисков.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, система управления рисками, нетарифное регулирование, Всемирная торговая организация, таможенная информационная система «Единое окно».

Abstract. This article analyzes the theoretical and practical aspects of implementing a risk management system in the processes of issuing certificates and permits within the framework of the non-tariff regulation of foreign economic activity. The shortcomings of the traditional comprehensive inspection approach are identified, and the advantages of organizing the system based on risk analysis are scientifically substantiated.

Keywords: foreign economic activity, risk management system, non-tariff regulation, World Trade Organization (WTO), Single Window customs information system.

KIRISH

So'nggi yillarda mamlakatimizda tashqi iqtisodiy faoliyatda tovarlar harakatini tezlashtirish, bojxona nazorati va rasmiylashtiruviga sarflanayotgan vaqtni qisqartirish, shuningdek, sertifikat va ruxsat etuvchi xususiyatga ega hujjatlarni rasmiylashtirish jarayonlarini soddalashtirish bo'yicha bir qator ishlar amalga oshirilmoqda.

Hurmatli Prezidentimiz tashabbuslari bilan bojxona nazorati va rasmiylashtiruvi jarayonlariga xavfni boshqarish tizimining joriy etilishi natijasida ushbu jarayonlarga sarflanayotgan vaqt bir necha barobarga qisqarishiga hamda soddalashtirilgan tartibda rasmiylashtirish hajmi 80 foizga yetishiga erishildi.

Biroq, tovarlarga ruxsatnoma va sertifikatlarini rasmiylashtirish jarayonlariga xavfni boshqarish tizimi joriy etilmaganligi natijasida tovarlar vakolatli organlar tomonidan to'liq tekshiruvlardan o'tkazilishiga to'g'ri kelar edi. Natijada:

- tovarlar uzoq vaqt bojxona chegaralarida va bojxona omborlarida turib qolishiga;
- tadbirkorlar uchun qo'shimcha xarajatlar keltirib chiqarishiga;
- korrupsion xavflarning ortishiga olib kelar edi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tashqi iqtisodiy faoliyatni tartibga solishda notarif choralar va xavfni boshqarish tizimining o'rni mahalliy va xorijiy iqtisodchi olimlar hamda xalqaro tashkilotlar tadqiqotlarida atroflicha o'rganilgan.

Notarif choralar konsepsiyasi va ularning xususiyatlari. YUNKTAD (UNCTAD, 2019) va Jahon savdo tashkiloti tasnifiga ko'ra, notarif choralar — bu tarif hisoblanmagan, ammo xalqaro savdo hajmi va tovarlar tuzilmasiga ta'sir ko'rsatuvchi texnik, sanitariya, fitosanitariya, kvota va litsenziyalash kabi ma'muriy mexanizmlardir. Kee, Nicita va Oreglari (2009) o'z tadqiqotlarida ta'kidlaganidek, zamonaviy proteksionizm an'anaviy tariflardan ko'ra notarif choralarning savdoga bo'lgan to'siqlilik darajasi (Ad Valorem Equivalent) sezilarli darajada yuqori.

Roberts va boshqalar (1999) esa texnik va sanitariya tekshiruvlarining asosiy maqsadi iste'molchilar xavfsizligini ta'minlash bo'lsa-da, ular ba'zida yashirin proteksionistik qurolga aylanib qolishi mumkinligini ko'rsatib o'tgan.

Tashqi savdoda xavfni boshqarish tizimi. Butunjahon bojxona tashkilotining (WCO, 2016) "**Xavfni boshqarish bo'yicha qo'llanmasi**" (Risk Management Compendium)ga muvofiq, xavfni boshqarish tizimi — bu resurslarni cheklangan sharoitda yuqori xavfga ega bo'lgan yuklar va subyektlarga qaratish, past xavfli tovarlarning erkin harakatini ta'minlash mexanizmidir.

Widdowson (2005) ta'kidlashicha, bojxona va boshqa davlat nazorati organlarida xavfni boshqarish tizimini joriy etish orqali 100 foizlik jismoniy tekshiruvlardan voz kechish, ma'muriy to'siqlarni kamaytirish va cheklovlariga rioya etishni ta'minlash balansiga erishiladi.

Notarif choralarni qo'llashda xavfni boshqarishning o'rni bo'yicha Grainger (2011) hamda Macedo (2017) tomonidan savdoni yengillashtirish kontekstida tadqiqotlar olib borilgan. Mazkur mualliflarning fikricha, sanitariya, sertifikatlash va texnik muvofiqlikni tekshirishda XBTning yo'qligi chegarada tovarlarning uzoq ushlanib qolishiga va logistika xarajatlarning keskin oshishiga olib keladi.

Shunga qaramay, notarif choralarni qo'llashda nafaqat bojxona, balki boshqa nazorat organlari (sanitariya, veterinariya, standartlashtirish va boshqalar) o'rtasida integratsiyalashgan xavfni boshqarish (Integrated Risk Management) tizimini takomillashtirish masalalari hali ham alohida ilmiy tadqiqotlarni talab etmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda tashqi iqtisodiy faoliyatni tartibga solishda notarif choralarni qo'llash jarayonida xavfni boshqarish tizimining o'rni va samaradorligini baholash maqsadida kompleks va integratsiyalashgan yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayoni nazariy va tizimli tahlil usullarining uyg'unligiga asoslangan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jahon amaliyotida tashqi iqtisodiy faoliyatni notarif tartibga solish, xususan, sertifikatlash, litsenziyalash va ruxsat berish tizimlarida xavfni boshqarish modellaridan foydalanish savdo tartib-taomillarini soddalashtirishning bosh mezonini hisoblanadi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, nazorat organlarining resurslarini cheklovchi "yalpi nazorat" usulidan voz kechish va e'tiborni yuqori xavfli mahsulotlarga qaratish mamlakatning logistika va investitsion jozibadorligini oshiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, joriy yilning dastlabki 6 oyi davomida tovarlarni fitosanitariya va veterinariya nazoratidan o'tkazish hamda majburiy muvofiqligini baholash jarayonlari uchun quyidagicha vaqt sarflangan (1-jadval).

1-jadval.
Tashqi iqtisodiy faoliyatda ruxsat etuvchi hujjatlarni rasmiylashtirish
muddatlari bo'yicha taqsimot (joriy yilning dastlabki 6 oyi)

№	Hujjat nomi	Soni	Bir soat ichida	Bir kun ichida	2-3 kun ichida	4-5 kun ichida	6 kundan yuqori
1	Karantin ko'rigi dalolatnomasi	95 747	26 364	29 675	21 861	7 618	10 229
2	Fitosanitariya sertifikati	77 227	42 203	32 445	2 078	266	235
3	Veterinariya guvohnomasi	10 364	4 696	3 788	1 088	362	430
4	Veterinariya sertifikati	5 227	3 917	1 270	35	3	2
5	Muvofiqlik sertifikati	81 941	692	11 120	9 610	7 573	52 946

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, fitosanitariya nazoratidagi tovarlar bo'yicha jami rasmiylashtirilgan karantin ko'rigi dalolatnomalarining 28 %i 1 soat ichida taqdim etilgan. Ushbu tovarlar o'rganilganda, kofe, choy, zanjabil, za'faron, tamaki mahsulotlari, ishlov berilgan yog'och mahsulotlari, paxta tolasi chiqindilari va boshqa tovarlarga to'g'ri keladi.

Shu bois, hurmatli Prezidentimiz sertifikat va ruxsatnoma hujjatlarini rasmiylashtiruvchi organlarga xavfni boshqarish tizimini joriy etish bo'yicha vazifalar belgilab berdilar.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 17-dekabrda «Bojxona ma'muriyatchiligi va tashqi savdo tartibotlarini yanada soddalashtirish va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-250-son Farmoni qabul qilindi.

Farmonga muvofiq, O'zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi, O'simliklar karantini va himoyasi agentligi, Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi, Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi, Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi Raqamli texnologiyalar vazirligi bilan birgalikda tashqi savdo faoliyati bilan bog'liq ruxsat etish xususiyatidagi hujjatlar va sertifikatlarini rasmiylashtirish xavflarini baholash tamoyillari asosida ishlovchi axborot tizimlarini quyidagilarni inobatga olgan holda 2026-yil 1-iyuldan ishga tushirishi belgilandi:

- xavf darajasi past bo'lgan tovarlar bo'yicha ruxsat etish xususiyatidagi hujjatlar va sertifikatlarini avtomatik ravishda rasmiylashtirish;

- xavf darajasi o'rta bo'lgan tovarlarni hujjatli nazorat tartibiga o'tkazib, sinov va namunalar olmaslik;

- xavf darajasi yuqori bo'lgan tovarlarni belgilangan tartibda sinov namunalari asosida tekshiruvdan, zarur hollarda, laboratoriya sinovlaridan o'tkazgandan so'ng ruxsat etish xususiyatidagi hujjatlar yoki sertifikatlarini rasmiylashtirish.

Vakolatli idoralar tomonidan xavfni boshqarish tizimini joriy etishda quyidagilarni inobatga olish lozim bo'ladi:

- ariza beruvchi va mahsulot haqidagi ma'lumotlar raqamli algoritmlar orqali tekshiriladi;

- tadbirkorlik subyekting ishonchiligi (bunda tadbirkor avval qonunbuzilish sodir etganligiga e'tibor qaratiladi);

- mahsulot turi (mahsulotning inson hayoti va sog'lig'i uchun xavfliligi);

- jo'natuvchi yoki kelib chiqish mamlakati (tovar xavfli kasalliklar tarqalgan yoki qalbaki mahsulotlar ko'p ishlab chiqariladigan hududdan kelayotganligi).

Raqamlarga qaytadigan bo'lsak, birgina fitosanitariya nazoratida xavflarni boshqarish tizimini joriy etish natijasida 1 soat ichida rasmiylashtirilgan 95 747 ta karantin ko'rigi dalolatnomalarini avtomatik rasmiylashtiruvga o'tkazish mumkinligini, natijada ushbu tovarlarni bevosita chegara bojxona postlarining o'zida erkin muomalaga chiqarishga erishish mumkinligini ko'rishimiz mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar va xorij tajribasi tahlili shuni ko'rsatadiki, tashqi savdoda qo'llaniladigan sertifikat va ruxsatnoma hujjatlarini rasmiylashtirishda xavfni boshqarish tizimining roli beqiyosdir.

O'zbekiston Respublikasida ushbu yo'nalishda sezilarli institutsional va huquqiy islohotlar amalga oshirilgan bo'lsa-da, tizimning to'liq va samarali faoliyat ko'rsatishiga to'sqinlik qilayotgan bir qator muammolar saqlanib qolmoqda. Xususan, sertifikat va ruxsatnoma hujjatlarini rasmiylashtirishdagi xavfni boshqarish tizimlarida inson omili mavjud va idoralararo integratsiya jarayonlari mukammal emas.

Yuqorida qayd etilgan muammolarni bartaraf etish hamda sertifikat va ruxsatnomalarni rasmiylashtirishda xavfni boshqarish tizimining samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish taklif etiladi:

- xavflarni boshqarish tizimini qo'llashda «Yagona darcha» bojxona axborot tizimi imkoniyatlaridan keng foydalanish va ushbu tizimni sertifikat va ruxsatnoma hujjatlarini beruvchi vakolatli idoralar bilan to'liq integratsiya qilish;

- xavf mezonlarini belgilashda inson omilini qisqartirish va sun'iy intellekt elementlaridan samarali foydalanishni joriy etish;

- laboratoriya tekshiruvlari natijasida nomuvofiq deb topilgan mahsulotlar bo'yicha qayta aloqa mexanizmini yo'lga qo'yish.

Umuman olganda, tashqi iqtisodiy faoliyatda sertifikat va ruxsatnoma hujjatlarini rasmiylashtirishda xavfni boshqarish tizimining joriy etilishi iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirishda muhim drayver hisoblanadi. Xavfni boshqarish tizimining qo'llanilishi nafaqat tadbirkorlik subyektlarining vaqt va moliyaviy xarajatlarini kamaytiradi, balki davlat nazorati organlari resurslaridan oqilona foydalanishni ta'minlaydi. Yuqorida ilgari surilgan takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi mamlakatimizning xalqaro reytinglardagi mavqeini mustahkamlashga hamda Jahon savdo tashkilotiga integratsiyalashuv jarayonlarini tezlashtirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 17-dekabrda "Bojxona ma'muriyatchiligi va tashqi savdo tartibotlarini yanada soddalashtirish va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-250-son Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/-7934915>.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 25-martda "Davlat bojxona xizmati organlarining faoliyati samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida" PF-57-son Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/-7451997>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 20-noyabrda "Mamlakatda biznes muhitini yanada yaxshilash va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4525-son qarori. <https://lex.uz/docs/-4602230?ONDATE=07.07.2023>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-aprelda "Bojxona ma'muriyatchiligi yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PF-122-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5998615>
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-aprelda "Tashqi iqtisodiy faoliyatni amalga oshirishda ma'muriy tartib-taomillarni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4297-son Qarori. <https://lex.uz/docs/-4302716>
6. Jahon savdo tashkilotining **Savdoni soddalashtirish to'g'risidagi bitimi** (WTO Trade Facilitation Agreement, Art. 7.4: Risk Management). – Jeneva, 2017.
7. WCO. *WCO Risk Management Compendium*. Brussels: World Customs Organization, 2016.
8. UNCTAD. *Non-Tariff Measures to Trade: Economic and Policy Issues for Developing Countries*. Geneva: United Nations Conference on Trade and Development, 2013.
9. Widdowson, D. (2005). Managing Risk in Customs: An Overview. *World Customs Journal*, 1(2), 31–42.
10. Grainger, A. (2011). Trade Facilitation: Concepts, Practices, and Relevance for International Trade. *The World Economy*, 34(8), 1437–1462.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>